

SitraLab4 -tiimi 20.6.2023

SitraLab 4 muutosohjelma – Siilinjärven digiosallisuus

Loppuraportti

**SYDÄN SEN
sanoo**

SIILINJÄRVI

Mitä muutosta edistettiin

- Kuntalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien vanhanaikaisuus ja rajallisuus ovat kansallisesti tunnistettuja haasteita
- Perinteiset vaikuttamisen kanavat eivät vastaa kuntalaisten tarpeita
- Tarve kehittää alueellisia ja kansallisia ratkaisuja, joilla edistetään erilaisissa elämäntilanteissa olevien kuntalaisten monipuolisia ja saavutettavia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia
- Osallistumisen merkityksellisyys vahvistaa asukkaiden omistajuuden kokemusta ja lisää alueen veto- ja pitovoimaa

Mitä kokeilulla tavoiteltiin

Kokeilulla haluttiin

- Lisätä matalan kynnyksen vaikuttamismahdollisuuksia, jotka huomioivat kuntalaisten erilaiset elämäntilanteet.
- Vahvistaa kuntalaisten luottamusta siihen, että vaikuttamisella on merkitystä.
- Lisätä vuorovaikutusta kunnan ja kuntalaisten välillä ja siirtyä vanhanaikaisesta kuntalaisten kuulemisesta kohti kuuntelemista.
- Muuttaa keskustelu- ja päätöksentekokulttuuria avoimemmaksi ja läpinäkyvämmäksi ja vahvistaa kuntalaisten luottamusta päätöksentekoon.
- Vahvistaa päättäjien ja viranhaltijoiden luottamusta kuntalaisiin ja heidän asiantuntemukseen.

PROSESSIN VAIHEET

1

06.02.2023 - 19.02.2023

Ideoiden jättäminen

Kaikki voivat ideoida kuinka elämä olisi Siilinjärvellä parempaa ja jättää oman hyvinvointia ja asuinympäristöä parantavan ideansa osallistuvaan budjetointiin.

2

20.02.2023 - 19.03.2023

Ideoiden luokittelu

Siilinjärven kunnan asiantuntijat arvioivat ideoiden toteutuskelpoisuutta ja jokaiseen ideaan vastataan. Ideat luokitellaan budjetin, aihepiirin, asuinalueen ja äänestysvalmiuden mukaan. Samanlaiset tai riittävästi samankaltaiset ideat voidaan yhdistää.

3

20.03.2023 - 16.04.2023

Yhteiskehittäminen

Saatuja ideoita kehitetään yhdessä asukkaiden ja kunnan asiantuntijoiden kanssa. Yhteiskehittämisen työpajassa laaditaan ideoille toteutussuunnitelmia ja kustannusarvioita, jonka jälkeen ideoista tulee äänestys ehdotuksia. Ideoiden kommentointi yhteiskehittämisympäristössä on mahdollista myös digialustalla ja asiantuntijat osallistuvat myös täällä keskusteluun.

4

17.04.2023 - 30.04.2023

Äänestys

Siilinjärveläiset äänestävät mitkä äänestys ehdotuksista toteutetaan ja mihin 40 000 euroa käytetään vuosien 2023 ja 2024 aikana. Äänestää saavat kaikki vähintään 13-vuotiaat Siilinjärveläiset.

5

02.05.2023 - 08.05.2023

Tulosten julkistus

Äänestyksen päätyttyä tulokset tarkastetaan ja lopullinen äänestystulos julkistetaan tällä sivustolla.

6

09.05.2023 - 31.12.2024

Toteutus

Äänestyksessä voittaneet ideat toteutetaan määrärahan 40 000 € puitteissa vuosien 2023 - 2024 aikana.

Mitä tehtiin

- Muutosohjelmassa toteutettiin Siilinjärven 1. osallistuvan budjetoinnin prosessi digitaalisella osallisuusalustalla.
- Digitaalinen alusta
  - oli ensimmäistä kertaa käytössä Pohjois-Savossa
  - mahdollisti läpinäkyvän osallistuvan budjetoinnin prosessin ja avoimen keskustelun
- Kuntalaisten kohtaamiset: pop up -tilaisuudet, yhteiskehittämistyöpaja
- Kuntalaisten, esihenkilöiden ja päättäjien näkemysten selvittäminen
- Kokeilu oli oppimisprosessi sekä kunnan omassa organisaatiossa että kuntalaisille.

Kokeilun aikataulu

Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko
Sisällönsyöttö alustalle	Ideointivaihe 6. - 19.2.2023	Ideoiden luokittelu 20.2 - 19.3.2023	Yhteiskehittäminen 20.3 - 16.4.2023	Äänestys 17. - 30.4.2023
				Äänten laskenta 2.-5.5.2023
				 Tulosten julkistaminen 8.5.2023

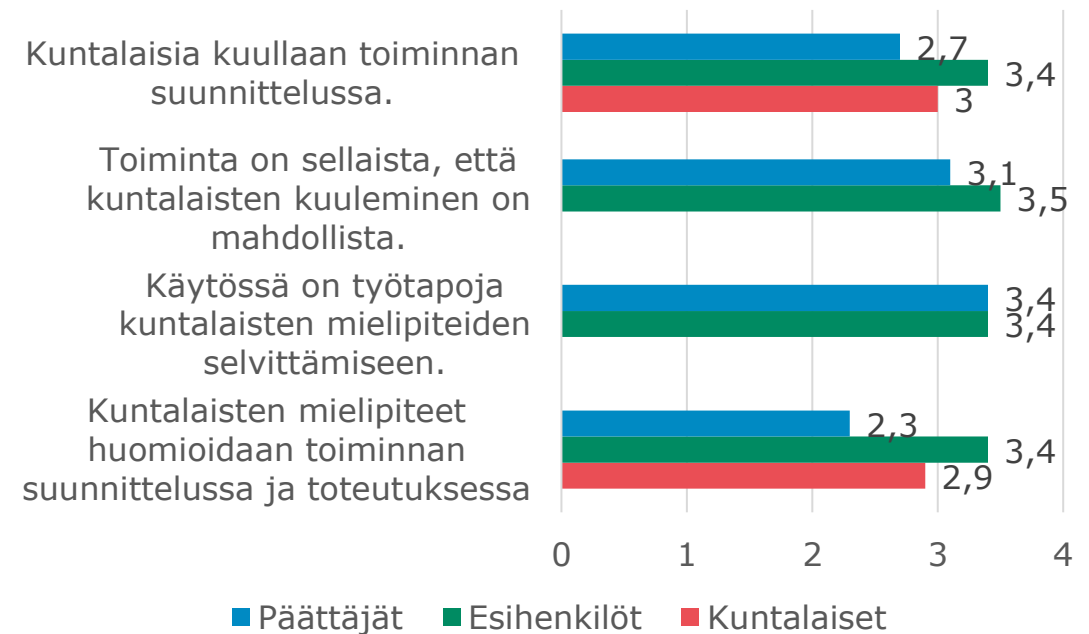
Keitä kokeilussa oli mukana

- Kokeilua johti monialainen Siilinjärven tiimi, jossa oli laaja-alaista osaamista viestinnästä, digitaalisista palveluista, osallisuudesta ja hyvinvoinnin edistämisestä
- Muut tärkeät muutosverkostot
  - Alueellinen ikäihmisten digitaitoja vahvistava yhdistys
  - Kunnan johtoryhmä, kunnanhallitus ja -valtuusto
  - Kunnan eri palvelualueiden asiantuntijat
- Joukko kuntalaisia osallistuvan budjetoinnin sanansaattajina

Siilinjärveläisten näkemyksiä osallisuudesta

- Osana muutosohjelmaa selvitettiin kuntalaisten, päättäjien ja esihenkilöiden näkemyksiä kuntalaisten osallisuudesta ja osallistumismahdollisuuksista
- Sähköinen kysely
  - Kuntalaiset: Osallisuusindikaattori (THL)
  - Asenteita ja arvoja kartoittavia kysymyksiä
- Vastaajat
  - Kuntalaiset (n=154)
  - Päättäjät (n=13)
  - Esihenkilöt (n=27)
- Kyselyt toistetaan jatkossa säännöllisesti

Tulokset

- Digitaalinen osallistumisalusta otettiin käyttöön
- Ensimmäinen osallistuvan budjetoinnin prosessi toteutettiin menestyksekkäästi
  - 122 jätettyä ideaa (esim. Tuusula 2018: 65 ideaa)
  - 41 äänestykseen päätynyttä ehdotusta
  - 612 alustalle rekisteröitynyttä käyttäjää (asukkaita Siilinjärvellä 21 232)
  - 433 äänestyskertaa
- Kuntalaisten osallistumisen näkyvyyden lisääminen
  - Some-viestintä, bussimainonta, radiomainonta
  - Medianäkyvyys
  - Pop up –kohtaamiset
  - Organisaation sisäinen viestintä ja päättäjien kohtaamiset
- Toimintakulttuurin muutoksen käynnistäminen

<p>VALITTU Panninniemen ympärivuotinen lenkkipolku</p> <p>Parannetaan Panninniemi-Kevätön-Pyylampi-Panninniemi -reitin ympärivuotisia ulkoilumahdollisuuksia (esim. pitkospuut, raivatus, roska-astiat).</p> <p>Tutustu tähän suunnitelmaan > Liikunta ja ulkoilu</p>	93 ÄÄNTÄ
<p>VALITTU Siililahdelle tai Kevättömälle retkiluistelurata talvella 2024</p> <p>Toteutetaan Siililahdelle tai Kevättömälle retkiluisteluun ja kävelyn sopiva reitti. Hankitaan urakoitsija ylläpitämään reittiä. Kokeilu toteutetaan talvella 2024.</p> <p>Tutustu tähän suunnitelmaan > Liikunta ja ulkoilu</p>	88 ÄÄNTÄ
<p>VALITTU Leikkikeline torille</p> <p>Hankitaan torille pieni leikkikeline sekä rakennetaan telineen vaatima alusta.</p> <p>Tutustu tähän suunnitelmaan > Puistot, luonto ja rakennettu ympäristö</p>	84 ÄÄNTÄ
<p>VALITTU Ilmaista liikuntaa eri ikäisille lapsille ja nuorille</p> <p>Laajennetaan perheliikuntatoimintaa yhteistyössä järjestöjen ja seurojen kanssa. Perheliikunnassa sekä lapset että aikuiset voivat kokeilla erilaisia lajeja ilman sitoutumista, liikunnan iloon ja y...</p> <p>Tutustu tähän suunnitelmaan > Liikunta ja ulkoilu</p>	75 ÄÄNTÄ

Oppien kiteytys

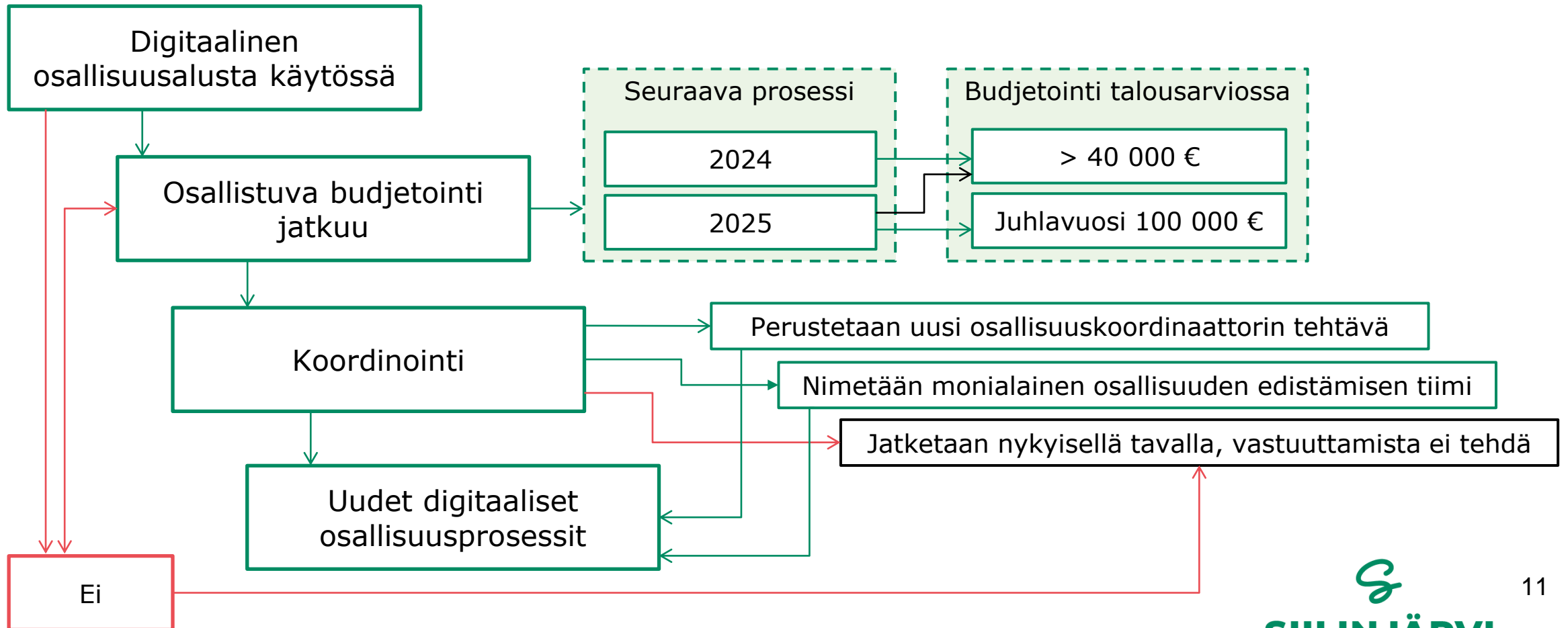
- Jotta osallisuutta voidaan aidosti edistää, tarvitaan tarpeeksi henkilöstöresurssia toteutukseen.
- Oppimisprosessi osallistuvan budjetoinnin menetelmästä oli organisaatiossa asiantuntijoille sekä viranhaltijoille jopa ennakoitua suurempi muutos. Oma organisaatio vaati läpi kokeilun oivaltavaa muutosviestintää, motivointia, innostamista sekä myös eteenpäin puskemista.
- Toimintakulttuurin, sisäisen motivaation löytäminen, uuden oppiminen ja osallistumisen arvon näkeminen vaativat pitkäjänteistä työtä. Työn on oltava jatkuvaa ja etenevää, positiivinen kokemus ruokkii motivaatiota, joka vauhdittaa kehittämistä ja toimintakulttuurin muutosta.
- Jatkuva monikanavainen viestintä sekä markkinointitoimet korostuivat, viestintään panostamisella on merkittävä rooli asukkaiden tavoittamisessa ja innostamisessa.
- Monialainen tiimi (ml. hankeyhteistyö Mieliteko-ohjelman kanssa) tuki kokeilun onnistumista. Tiimin jäsenten osaaminen, vahvuudet ja toimintavalta saatiin valjastettua kokeilun hyödyksi.

Jatko

- Siilinjärven SitraLab4 –tiimi esittää:
  - Osallistuvan budjetoinnin jatkamista Siilinjärvellä.
  - Digitaalisen osallisuusalustan hyödyntämistä laajemmin erilaisissa osallisuusprosesseissa.
- Päätettävä:
  - Käytännön resurssit: aika, raha, ihmiset
  - Kenellä/keillä mandaatti: osallistuva budjetointi, osallisuuden edistäminen, prosessien läpivienti ja koordinointi
  - Johdon ja palvelualueiden sitoutuminen ja tavoitteisiin kirjaaminen TA2024 ja eteenpäin

Vaihtoehdot jatkoon

Hyödyt ja riskit

Osallisuuden kokemus:

Hyödyt

- Lisää hyvinvointia
- Vahvistaa yhteisöllisyyttä → osallinen ihminen pystyy jakamaan hyvää myös muille esim. kehittämällä palveluita
- Yhdessä kehittämällä palvelut vastaavat paremmin erilaisiin tarpeisiin
- Edesauttaa hyviä väestösuhteita ja luo turvallista arkea
- Parantaa elinvoimaa ja ilmapiiriä

(THL 2023)

Digialusta:

Hyödyt

- Ajasta ja paikasta riippumaton käyttö / vuorovaikutus asukkaiden kanssa
- Resurssitehokas kuntalaisten näkemysten selvittäminen
- Prosessin läpinäkyvyys → luotettavuus
- Tilastointi ja raportointi → tiedolla johtaminen mahdollistuu

Digitaalista osua ei jatketa:

Riskit

Maine ja luottamus

- Kuntastrategia: ketterä kehittäjä, osallisuuden edistäjä sekä digitalisaatiossa edelläkävijä.
- Asukkaiden luottamus jatkuvaan osallistumisen mahdollisuuksiin

Yhteiskunnallinen kehitys – päätöksenteon murros

- Asukkaat entistä enemmän mukaan suunnitteluun ja päätöksentekoon

Kustannusten tilitys ja analyysi

Budjetti 14 900€

Ostetut palvelut 12 877€

Digitaalisen osallisuusalan käyttöönottoprojekti 5280€

Arvio lisätöistä (120€/h) 2hpt 1800€

6kk tuki- ja ylläpito 3297€

Digitaalinen markkinointikampanja 2500€

Aineet ja tarvikkeet 2000€

Työpajan organisointi, fasilitointi ja materiaalit 2000€

Koneet ja laitteet 0€

Muut kustannukset 0€

Toteutuneet kustannukset 14 845€

Ostetut palvelut 12 735,2€

Digitaalisen osallisuusalan käyttöönottoprojekti 5280€

6kk tuki- ja ylläpito 3140€

Digitaalinen markkinointikampanja 4315,2€ (sis. videotuotannon)

Aineet ja tarvikkeet 2 109,95€

Painatukset ja ilmoitukset 2034,73€

Elintarvikkeet 75,22€

Mieliteko-ohjelman havainnot Siilinjärven kokeilusta

Anu Leskinen, Humak

SYDÄN SEN
sanoo

SIILINJÄRVI

Siilinjärven kokeilu vs. muut Pohjois-Savon kunnat

- Mieliteko-ohjelman tekemän taustaselvityksen perusteella Pohjois-Savon kunnissa on käytössä rajallisesti keinoja kuntalaisten äänen kuulemiseen ja käytössä olevat perinteiset toimintatavat, kuten kuulemistilaisuudet ja asukaskyselyt tavoittavat useimmiten rajallisen, valmiiksi aktiivisten kuntalaisten joukon.
- Osallistuvaa budjetointia on Pohjois-Savossa kokeiltu Varkaudessa ja Vieremällä sekä testamenttilahjoitusvaroin nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi Iisalmessa sekä Kuopion Karttulassa. Osallistuva budjetointi jatkuvana systemaattisena ja toistuvana toimintatapana ei ole käytössä yhdessäkään Pohjois-Savon kunnassa.
- Yhteistyössä Mieliteko-ohjelman kanssa osallistuvaa budjetointia analogisena prosessina kokeiltiin Rautalammilla yhtäaikaisesti Siilinjärven kokeilun kanssa. Rautalammin osallistuvan budjetoinnin kokeilussa hyödynnettiin jalkautuvaa työskentelyä, työpajoja sekä verkko- ja paperilomakkeita.
- Digitaalista osallisuusalustaa ei ole hyödynnetty osallistuvan budjetoinnin toteutuksessa Pohjois-Savossa ennen Siilinjärven kokeilua.

Siilinjärven kokeilu vs. Pohjois-Savon muut osbu kokeilut

- Siilinjärven kokeilussa keskiössä on ollut **suora demokratia**: jokaisella kuntalaisella on taustasta tai sidosryhmistä riippumatta mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Osassa Pohjois-Savon kuntia on käytetty osana toteutusta edustuksellisia raateja tai neuvostoja.
- Siilinjärven kokeilussa vaikutusmahdollisuuksien saavutettavuus laajoja maaseutualueita sisältävissä Pohjois-Savon kunnissa: **digitaalinen osallisuus** alusta mahdollisti ensimmäistä kertaa Pohjois-Savossa ajasta ja paikasta riippumattoman osallistumisen ja vaikuttamisen.
- Siilinjärven kokeilussa osallisuus alustan mahdollistama **läpinäkyvyys**: kaikki ideat, kommentit ja muokkaukset ovat näkyvissä asukkaille koko prosessin ajan. Muiden kuntien analogiset toteutukset eivät ole tätä mahdollistaneet, vaan asukkaille näkyvillä ovat olleet vain tietyt vaiheet, kuten ideat ja äänestystulos.
- Siilinjärven kokeilussa osallisuus alusta mahdollisti **läpinäkyvän vuorovaikutuksen**: kunta-asukas, asukas-asukas, kunnan edustaja-kunnan edustaja. Analogisessa toteutuksessa vuorovaikutus ja kommentointi mahdollistuu ainoastaan läsnäoloa vaativissa työpajoissa eivätkä keskustelut ole avoimesti näkyvillä muille kuin osallistujille.

Siilinjärven kokeilu vs. Pohjois-Savon muut osbu kokeilut

- Siilinjärven kokeilussa päätösvalta oli aidosti asukkailla: ideoita rajattiin mahdollisimman vähän ja äänestyksen voittaneet suunnitelmat etenevät suoraan toteutukseen vuosien 2023-2024 aikana ilman jälkikäteisraatia.
- Siilinjärven kokeilussa vahvuutena moniammatillinen tiimi ja verkostojen hyödyntäminen (mm. yhdistykset): vastuun jakaminen useammalle vähentää prosessin etenemisen haavoittuvuutta ja tuo toteutukseen moninäkökulmaisuuksia.
- Siilinjärven kokeilussa keskeisenä onnistumistekijänä oli monikanavaiseen viestintään panostaminen kaikissa osbun vaiheissa. Viestintä on ollut haaste muiden kuntien kokeiluissa. Tieto osallistuvasta budjetoinnista tai sen vaiheista on tavoittanut muiden kuntien kokeiluissa kuntalaisia heikosti ja rajatusti.
- Siilinjärven kokeilussa panostetaan myös jälkimarkkinointiin toteutuksien jälkeen: asukkaat tietävät myös toteutusten jälkeen, missä ovat olleet mukana ja mitä muutoksia elinympäristössä mukanaolo on mahdollistanut.

SIILINJÄRVI

SYDÄN SEN sanoo